

Att:
Miljö- och energidepartementet
Miljömålsenheten
Petter Dahlin
Ert dnr: M2014/2798/Mm

Stockholm 2015-05-05
Ert dnr: M2014/2798/Mm
Vårt dnr: 2015/0015

Naturskyddsföreningens remissvar angående förslag till strategi för miljö- kvalitetsmålet God bebyggd miljö

Naturskyddsföreningen välkomnar en strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Föreningen har emellertid inte haft möjlighet att gå igenom hela strategin och ger därför kommentarer på endast vissa delar, i första hand den del som är kopplad till miljö kvalitetsmål-
lets precisering om natur- och grönområden.

Om uppdraget

Uppdraget handlar - enligt regeringsbeslutet - om att Boverket i samråd med berörda myndigheter ska ”ta fram ett förslag till en strategi för att nå miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* och berörda delar av generationsmålet”. Boverket anger emellertid att syftet med strategin är att ”föreslå hur berörda myndigheter, kommuner och andra organisationer ska arbeta med miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö för att nå en bättre måluppfyllelse.” Naturskyddsföreningen beklagar att Boverket verkar ha begränsat uppdraget till att endast föreslå insatser som man tror leder till bättre måluppfyllelse istället för att, som uppdraget anger, föreslå insatser som man tror innebär att målet uppnås. Det finns väsentliga skillnader mellan dessa två olika ansatser. Boverkets valda ansats innebär att myndigheten har duckat från att föreslå de åtgärder som krävs för att verkligen kunna nå målet. Detta tydliggörs exempelvis i följande:

*Detta förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö är inte hela lösningen på detta komplexa miljö kvalitetsmål. Däremot finns en förhoppning om att strategins tydliggörande av prioriterade områden och insatser kan bidra till att resurser kanaliseras på ett effektivt sätt vilket i sin tur leder till att den byggda miljön utvecklas i miljö kvalitetsmål-
lets riktning.*

Visserligen är insatser som ”leder till att den byggda miljön utvecklas i miljö kvalitetsmål-
lets riktning” bra, men efter att i så många år ha arbetat mot detta miljö kvalitetsmål borde Boverket kunna ta fram en strategi med ambitionen att nå målet, inte bara bidra till det. Givetvis är uppdraget komplext, men en diskussion borde föras om varför ambitionen lagts på denna nivå och vad det kan betyda i ytterligare fördröjning av framtagande av förslag på åtgärder som innebär att målet verkligen uppnås.

Om förslag till insatsområde inom bebyggelsestruktur och transporter

Naturskyddsföreningen är tveksam till uppdelningen i insatsområdena Hållbar samhällsplanering och Bebyggelsestruktur och transporter. Bebyggelseutvecklingen och bebyggelsestrukturen är rimligen en mycket viktig del i en hållbar samhällsplanering. Den har också rimligen avgörande betydelse för att kunna utforma fungerande hållbara transportsystem. Vidare är det oklart på vilket sätt de preciseringar som nu kopplas till Bebyggelsestruktur och transporter, exempelvis ”natur- och grönområden”, inte hör ihop med Hållbar samhällsplanering. Kort sagt; det verkar svårt att kunna skilja dessa två insatsområden åt. En funktionell och ändamålsenlig indelning i insatsområden bör analyseras ett varv till.

Naturskyddsföreningen anser inte att strategin tillräckligt visar hur preciseringen om natur- och grönområden ska nås. Med den föreslagna strategin tenderar dessa områden bli någon slags ”restytor” där inte bebyggelsestrukturen gör anspråk på mark och vatten. Förslaget att ta fram en vägledning för kommunernas arbete med tätortsnära natur och grönområden är mycket bra, men inte alls tillräckligt. Det står inte heller vad vägledningen ska innehålla. Naturskyddsföreningen har tagit fram ett antal förslag kopplat till detta som redovisas i bifogad rapporten Ny vår för skogen och bifogat PM (se även www.naturskyddsforeningen.se). Föreningen anser bland annat att kommunerna bör ges ett uttalat huvudansvar för att säkerställa planering och upprätthållandet av olika värden i den tätortsnära naturen. Vi föreslår exempelvis att PBL 3:5, som anger vad kommunen ska redovisa i sin översiktsplan, kompletteras med en ny punkt:

6. Hur kommunen avser att tillgodose de allmänna intressena i den tätortsnära skogen.

Naturskyddsföreningen ser gärna att Boverket utvecklar vad vägledningen om tätortsnära natur och grönområden ska innehålla, och ger här ett antal förslag.

Föreningen anser att kommunerna bör ges i uppgift att:

- Inom ramen för arbetet med översiktsplanen avgränsa och beskriva den tätortsnära naturen.
- Redovisa i översiktsplanen hur dessa tätortsnära naturområden bör förvaltas, utifrån primärt de sociala, men även biologiska och kulturella, värden de har. Utgångspunkten ska vara att de biologiska och kulturella värdena bidrar till de sociala värdena, och att det finns starka skäl att hantera dessa värden i ett samlat sammanhang.

Vid sidan av arbetet med själva översiktsplanen, och som en uppföljning av redovisad viljeinriktning i denna, bör kommunen utifrån politisk vilja arbeta vidare med följande i den tätortsnära naturen:

- De mest värdefulla områdena bör identifieras och prioriteras för områdesskydd, i första hand naturreservat eller naturvårdsavtal.
- Vid arbete med detaljplaner bör det, när så är möjligt och lämpligt, eftersträvas att trygga mindre skogsområden och dessas sociala värden, exempelvis mindre skogsbackar och lekområden som ger boendekvaliteter.
- Den tätortsnära naturen bör hanteras samlat genom ett program för säkerställande av bostadsnära och tätortsnära natur.
- Samverka och ha dialog med markägare i kommunen vad gäller skötsel och förvaltning av skog samt vid behov initiera samverkan över fastighetsgränser.

- Ombesörja att berörd allmänhet, skolor, föreningar, byalag och andra intressenter informeras och erbjuds möjlighet till samråd och i vissa fall även medverkan i skötseln av tätortsnära naturområden. På så sätt involveras civilsamhället, och förutsättningarna för en bra förvaltning och nyttjande av dessa områden blir goda.
- Samråda med ansvarig myndighet vid planerade avverkningar i tätortsnära naturområden och därvid även ge allmänheten möjlighet att delta och inge synpunkter.

Naturskyddsföreningen anser också att förslaget om vägledning bör kopplas tydligare till förslaget om bättre beslutsunderlag och samhällsekonomiska modeller (som i sig är positivt). Beslutsunderlag i olika former behöver tas fram för att tätortsnära natur ska bevaras och kvaliteten på den ska höjas. Vilka beslutsunderlag som behövs bör utvecklas i strategin, och Naturskyddsföreningen vill härmed bidra med ett antal förslag på underlag som bör tas fram för att inte bara skapa bättre förutsättningar för att nå måluppfyllelse av God bebyggd miljö, utan också underlätta uppföljning av både miljö kvalitets- och friluftslivsmål. Det handlar om statistik eller annat underlag som visar:

- antalet kommuner som har respektive saknar ett ändamålsenligt underlag för att kunna genomföra en fysisk planering som bidrar (kommunvis) till att miljö kvalitetsmålet precisering om ”natur och grönområden”.
- antalet översiktsplaner som behandlar och visar tillgång och tillgänglighet till bostads- och tätortsnära natur- och kulturlandskap med olika upplevelsevärden (som en del i livsmiljö kvaliteten).

Övriga kommentarer

Naturskyddsföreningen finner det märkligt att Boverket överhuvudtaget inte tar upp de av regeringen beslutade friluftslivsmålen, som strategin på flera sätt bör koppla till. Flera av dessa har stor relevans för God bebyggd miljö, givet att en mycket stor andel av befolkningen bor i större tätorter.

Naturskyddsföreningen anser att Boverkets förslag att regeringen år 2015 ger länsstyrelserna i uppdrag att se över de underlag som myndigheten tillhandahåller för planering av kulturmiljö värden i den byggda miljön även bör omfatta naturvärden.

Först på sidan 59 i strategin nämns lagstiftningen: ”Det behövs en bättre tillämpning och mer kunskap om plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB) för att kunna främja en helhetssyn på urbana behov och utvecklingsmöjligheter. Centrala myndigheter behöver utveckla vägledningar och sprida kunskap om plan- och bygglagen och miljöbalken.”

Regelverket är givetvis ett mycket viktigt styrmedel för att uppnå den av regeringen preciserade önskvärda miljön, och i förlängningen miljö kvalitetsmålet. Strategin hade varit ett utmärkt tillfälle att analysera och redovisa vilka i) förstärkningar som behövs i regelverket samt ii) vilka förbättringar som behövs i tillämpningen av regelverket. Detta avhandlas tämligen summariskt och ytligt i redovisningen.

I samband med arbetet med markanvändningsfrågor i Miljömålsberedningen 2014 lämnade föreningen följande förslag om större hänsyn till jordbruksmark (i samband med bebyggelseutveckling).

Vi föreslår förtydliganden av plan- och bygglagen för att etappmålet ska nås:

- 3 kap. 4 § kompletteras med kravet att kommunen i sin redovisning utöver riksintresen även särskilt ska ange hur man tagit hänsyn till brukningsvärd jordbruksmark.
- 3 kap. 5 § kompletteras med ett krav att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att ta hänsyn till brukningsvärd jordbruksmark enligt 3 kap. 4 §.
- 3 kap. 10 § och 5 kap. 14 § kompletteras så att länsstyrelserna under samrådet om översiktsplanen respektive detaljplan ska verka för att hänsyn tas till bestämmelsen om brukningsvärd jordbruksmark i miljöbalken.
- 3 kap. 16 § och 5 kap. 22 § kompletteras med att det i länsstyrelsernas granskningsyttrande över förslag till översikts- eller detaljplan ska anges om förslaget inte är förenligt med bestämmelsen om hushållning med brukningsvärd jordbruksmark i miljöbalken.
- 11 kap. 10 § kompletteras med att länsstyrelserna ska överpröva kommunens beslut om detaljplan, om beslutet kan antas innebära att bestämmelsen i miljöbalken om hushållning med brukningsvärd jordbruksmark inte följs.

Dessa synpunkter har också relevans för det område som den aktuella strategin hanterar/borde hantera.

Detta yttrande har tagits fram av Märta Berg, sakkunnig tätortsnära skog.

För Naturskyddsföreningen

Johanna Sandahl, ordförande

Jan Terstad, skogs- och naturvårdschef

Bilagor:

1. Naturskyddsföreningens konceptförslag kring kommunernas roll i att säkra bostadsnära natur
2. Naturskyddsföreningens förslag Ny vår för skogen